

Atidžiai perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

Gurgžda, žarstydami birų sniegą, dzūkų medžioklio Stanislovo Guobos veltiniai, apmušti briedžio kailiu. Narpliojame su senuku girios mėsles. Tarpumiškiai, proskynos, laukymės dabar – tarsi lygūs, švarūs baltos milžiniškos knygos puslapiai. Ir koks žvėris, paukštis juos paliečia, kiekvienas savo aiškų parašą palieka. Baltosios Rūdninkų girios puslapiai išmarginti daugybe paslaptinių ženklų, brūkšnelių, taškų, kablelių. Štai šarkos uodega mosuota, tetervino nuo beržo nupulta, kiaunės žeme bėginėta...

Apšarmojusiais ūsais, orus ties vėtros išversta drebule stovi Stanislovas Guoba. Tik spėk klausytis jo vaizdingos šnekos.

– Žiemos biblijoje kiekvienas miško sutvėrimas pasirašo savo rašysena. Žvėrys, kaip antai briedžiai, daugiausia kojomis rašo. Barsukas, pavasariop išlindęs iš migio, per atodrėkį visom keturiom letenom pasirašo. Keistumėlis to barsuko pėdų. Neprityręs žmogus, jas išvydęs, be kvapo atbėga sodžiuon ir gandą paleidžia: „Meška ties Valkininkais bastosi...“

Rašosi žvėrys, paukščiai – kas keturiais pirštais, o kas nagais. Pasitaiko, kad pasirašo ir uodega, ir nosimi. Šernas, ardamas pusnynus, ir šeriuotą pilvą prispaudžia.

– Žmonės, – surimtėjęs ištaria Stanislovas Guoba, – mokosi aiškintis akimis. Kaipgi kitaip skaityti, jei ne akimis? O su žvėrimis mums nesusilyginti. Kaip pirmaklasiui su mokslo vyru. Jie išigudrina pėdsakus nosimi „skaityti“. Žvėrių nosis taip igudusi girios raštą skaityti, jog jokiū būdu neapsiriks.

Prieinam zuikių pėdomis primargintą pabalį. Stanislovas užsiliepsnoja tarsi į laužą įmesta beržo tošis. Zuikiai jam neduoda ramybės.

– Tik bobučių pasakose kiškis lyg epušės lapas po krūmu iš baimės dreba, nuo griūvančio dangaus bėga. Nors roges rupios druskos vežiokis, vis tiek jos nė žiupsnio skeltalūpiui ant uodegos neužpilsi, taip lengvai to ilgausio nepaimsi. Zuikis tave tris kartus kaip ūsą aplink pirštą apvynios.

Pusę amželio zuikius Stanislovas Guoba pažįsta, o jų visų gudrybių iki galo neperkanda. Žiūrėk, vėlų rudenį, po pirmųjų gruodų kiškiai tartum liūnan prasmenga. Visi pilkiai iš laukų, pamiškių subėgo ir po žagarų krūsnimis palindo. Dar gudresni kiškiai Aukštaitijoje. Per pirmąjį ledą nuliuksi į Baluošo, Stirnių, Dringių ežerų salas. Iškritus sniegui, nė vieno pėdsako ant ežero nematyti. Zuikiai neina į žemyną. Laukia, kol vėjas sniegą nupūs. Gal jie nesąmoningai taip daro, bet nosis tiems, kurie zuikinės kepurės, gardaus kepsnio laukia.

Kaip bėgioja, striksi, liuksi zuikis! Sakytum cirko artistas. Kokias kilpas, kokius šuolius išdarinėja! Su Stanislovu Guoba pasekėme kiškio pėdsakus alksnyne. Štai bėgo aną naktį pilkis į sodą jaunų obelaičių graužti. Pėdų raštą sniege paliko. Užpakalinių ilgų kojų pėdos – pailgos, su kulnimi. Trumpų priekinių – kaip ratukai. Pasilenkime ties kadagio krūmu – taip aiškiai matyti kiekvienas nagelis, kiekvienas įbrėžimas. Bet vargas taip risnoti, slėpkis kur nori, – pėdos vis vien išduos. Rūdninkų girios zuikis ėmėsi gudrybių. Pradėjo mėtyti pėdas. Pamiškėje pro kelis karklų krūmus aplink apvinguliavo. Apsuko ratą, perbėgo per savo pėdas, užsiautė kilpą. Pirmą,

antrą. Jose ir pats Vilkaraisčio velnias pasimestų. Narpliojame pėdas. Stanislovui varvekliai ant ūsų kabo. Pėdos nutrūko, aplink plyna, kadagiais styranti vieta. Jeigu kiškis būtų šokęs per antrą griovį, būtų matyti. Aha, brolau! Nauja gudrybė: mūsų zuikis apsigrėžė ir savo pėdomis atgal nurisnojo. Leteną į leteną tiksliai statė. Ne iš karto atskirsi dvigubas pėdas. Dvigubos baigėsi. Vėl šuolis į kraštą. Vėl atspaudėlių pabarstyta. Žabai aplinkui apibėgta. Duobė peršokta. Zuikis kažkur čia, į ūsą pučia. Ana kur, po kadagiu palindęs. Garo srovelė pro pusnį vinguriuoja. Kai prieiname artyn, po kojomis metasi. Net pūkai padulka. Iš netikėtumo abu griūvam ant zuikio. Pasikeliam, sniego gniūžtes rankose laikom, o to gudruolio ir pėdos jau atšalusios.

– Profesorius, tikras profesorius, – vaikiškai džiaugiasi Stanislovas Guoba. Jo nuomone, dabar laukuose, pamiškėse – ypatingi zuikiai, kuriems šratai pro uodegą prazvimbė, kurių vilkai ir pelėdos nemokėjo sugauti, lūšys nepapjovė. Kvaili tik jauni zuikiai, bėgantys į guolį taisyklingais ratais. Gali išvesti tiesią liniją per tokius lankus ir akis akin susidurti su iššokusiu skeltalūpiu. Bet pamažu ir jie išmoksta tokių pokštų, kad nuolatos apmulkina ir šunis, ir medžiotojus. Kiekvienas zuikis prasimano savąjį bėgimo planą. Na, o kai iš miestų, kaimų su šaudyklėmis pasipila liesi ir drūti medžiokliai, kiškiam prasideda baisiausias egzaminas. Pasibaigus medžioklės dienoms, išlieka tik zuikiai profesoriai – šalto ir šilto matę.

Pagal kn.: Grudzinskas L. Laiškai iš bebrų upelio. Vilnius, 1983. P. 167 – 170.

Klausimai ir užduotys

1. Kada vyksta veiksmas:

- A pavasarį;
- B vasarą;
- C rudenį;
- D žiemą.

(1 taškas)

2. Ką autorius lygina su milžiniškos knygos puslapiais:

- A tarpumiškius, proskynas, raistus;
- B laukymes, proskynas, pelkes;
- C tarpumiškius, proskynas, laukymes;
- D tarpumiškius, upes, tvenkinius.

(1 taškas)

3. Su kuo galima supainioti barsuko pėdas:

- A su briedžio pėdomis;
- B su meškos pėdomis;
- C su zuikio pėdomis;
- D su šerno pėdomis.

(1 taškas)

4. Parašyk, ką reiškia Stanislovo Guobos posakis „pėdsakus nosimi „skaityti“.

(1 taškas)

5. Parašyk, kas norima pasakyti posakiu „Zuikis tave tris kartus kaip ūsą aplink pirštą apvynios“.

(1 taškas)

6. Kokią gudrybę zuikis sumanė mėtydamas pėdas:

- A** savo pėdomis atgal nubėgo;
- B** uodega pėdsakus nuvalė;
- C** nuolat šokinėjo per griovius;
- D** nuolat vartėsi kūliais.

(1 taškas)

7. Parašyk, kodėl Stanislovas Guoba zuikį lygina su profesoriumi?

(1 taškas)

8. Parašyk, kas padeda zuikiui išlikti ir kodėl?

(2 taškai)

9. Kas zuikiams yra baisus egzaminas:

- A maistas;
- B medžioklė;
- C miegas;
- D miškas.

(1 taškas)

10. Sugalvok ir parašyk tekstui pavadinimą.

(1 taškas)

11. Rask tekste ir parašyk bent keturis žodžius, kuriais dar vadinamas zuikis.

(2 taškai)

12. Parašyk, šis kūrinys tau patiko ar ne. Kodėl?

(1 taškas)

KŪRYBINĖ UŽDUOTIS

Skaitei istoriją apie kiškius. Pasirink **vieną** iš apačioje pateiktų temų ir sukurk rašinėlį.

Siūlomos temos:

- Mano augintinis**
- Mano svajonė**
- Nuotykis**

Pamąstyk:

- Kodėl tu pasirinkai šią temą.
- Kokia istorijos pradžia.
- Ką galėtumei apie tai papasakoti.
- Kaip pabaigtumei šią istoriją.

Rašydamas naudokis šiais patarimais:

- Parašyk rašinio pavadinimą.
- Nepamiršk, kad rašinėlis turi turėti pradžią → raidą → pabaigą.
- Be reikalo nekartok žodžių.
- Vieną sakinį siek su kitu.
- Apibendrink savo rašinėlį (parašyk reikšmingą paskutinį sakinį).
- Patikrink, ar nepalikai klaidų. Jei radai, ištaisyk jas.

